

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jacobi Sadoleti Card. Et Episcopi Carpentoractensis Viri
Disertissimi, Opera quæ exstant omnia**

Sadoleto, Jacopo

[Francofurti], 1607

IV. Iac. Sadoletvs Episc. Carpent. Petro Bembo, S.P.D.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69244](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69244)

Et, secunda esse fortiter vulnera fortunæ (et si quod fuit gravissi-
 mum, sibi quoque meam eandem calamitatem subierunt) quam au-
 ditæ vrbem omnium nobilissimam, domiciliū Imperii ac digni-
 tatis sedem & patriam omnium nostrum, ita captam ac direptam:
 clades, caedes, strages tot, tamque inauditas, ab hoste immani &
 impio fuisse factas. In quibus & Pont. Max. quem ego incredibi-
 liter amo, indigni calus: & multorum præterea charissimorum
 atque amicissimorum hominum mortes & exilia: me vehementer
 perturbant. In quo angore animi etsi ea requiro ex studiis do-
 ctæ doloris solatia, quæ mihi adiumento & levationi esse pos-
 sunt, tamen haud ita multum usque adhuc profectum est. Omne
 enim medicinam vincit dolor: nec sic possum studere constanti,
 ut abullescat humanitatis. Sed hæc Deus viderit: cui me totum
 admi. Ego si ab his difficultatibus quæ me plurimæ præmunt,
 & ab omni parte circumstantur, respirare aliquando cœpero: effi-
 ciam profectus, ut aliquis studiorum meorum & oculi fructus ap-
 pareat, in quo præclaram tuam voluntatem imitabor: ingenium
 & facultatem non assequar. De omnibus autem scito tuam iudi-
 cationem fore. Vale, & nos dilige. Nauagerio tuo, & M. Antonio
 Michaeli nostro, Nigro, duobus Teupulis, cæterisque amicis
 (sunt enim verique nostrum semper communes) plurimam meis
 verbis salutem dic. Carpentor. III. Non. Nouemb. M. D. XXVII.

IV.

IAC. SADOLETYS EPISC. CARPENT.

Petro Bembo, S. P. D.

Non iam admirari, si & mea, & tua expectatione serius, meas hæc
 Nee dedi, ad tuas amicissimè atque humanissimè scriptas li-
 teras: morbo impeditus satisfacere officio non potui: quo tamè
 levati iam videor. Itaque ut primum facultatem nactus sum, non
 commisi, ut desiderares à me hoc officium: vel ego potius ut de-
 siderarem. Mito enim studio tenebar respondendi tibi: cum usque
 eo accuratè, & suaviter mihi rescripisses, ut omnem amorem tu-
 um erga me in illis planè liceret intueri liceret. Nam & iucun-
 dum memoriam vetustæ inter nos benevolentia declarabant: &
 societatem doloris eius, quem ex communis Reipub. calamitati-
 bus uterque nostrum suscepisset: & quod maximè tua virtute &
 prudentia dignum erat, levationem à molestiis, quam & tu adhi-
 besces, & mihi ipsi censeres esse adhibendam. Quorum alterum
 monueri animi & misericordis, commoueri aliorum miseris: al-
 terum etiam sapiens, si quid ad te priuatim iactura perueniat,
 sine adhibere ea solatia, quæ ad continentium animum in offi-
 cio, apta esse videantur. Itaque ego, etsi mea sponte non admo-
 dum

A 3

di mihi: cillus, tuo tamen horatu atq; exemplo fortior factus
 sum: nam me quidem non tam priuata meae difficultates moue-
 bant, quae, quanquam multae, & magnae, tamen non tam acerbae,
 quia graues: quam tolerabiles, quia non nouae videbantur) quam
 et innocentium atq; amicissimorum hominum exitiis, tanta La-
 tini penae nominis incernicione, perturbabar. Praefertim cum & is
 Pontifex in crudelissimorum hostium venisset potestatem, quem
 ego summe amarem: & ea urbs oppressa esset ac direpta, à qua e-
 go essem & fortuna mea subsidia, & artium optimarum orna-
 menta (si qua modò sunt in me) omnia consecutus: quo etiam
 difficilior mihi erat ad consolandum ratio, quam fuerit tibi. Tu
 enim quibus auxiliis summa virtutis, & prudentiae, ad confirman-
 dum animum usus es: ea ipse domo, atq; abs te ipso attulisti. Ego
 quae solatia meo dolori adhibere cogito, ea ab urbe illa ipsa acce-
 pi, cuius causa mihi maxime dolendum est: ut idem nulli doloris
 monumentum sit, quod debeat esse leuatio. Itaque illae ipsae literae,
 quas tu proponis nobis, & quarum certe nos ope & auxilio plu-
 rimum uti cogitamus, plane haerent in ancipiti & conturbatae
 sunt. Si adsunt mihi, metuant ne ingratae sint in illam urbem, va-
 de sunt profectae: si desunt, ne parum sanctae officio videantur.
 Sed, quomodo nunc se res habet, consoletur nos profectum tum ra-
 tio ipsa tum earum rerum, quae postea secutae sunt vis ac natura:
 Pontifice iam liberato ex impiorum manibus, urbe Roma reuiu-
 scente, arbore ea, quae excisa fuerat, tanquam ab radicibus, dein-
 tegeto fruticante: nisi grauius pertimescerem, idque videre iam
 viderer, ex tantis, & tam acerbis calamitatibus, quas per totan-
 nos Italia passa est, gradum potius aliquem ad futura mala ia-
 ctam esse, quam praeteritis cumulatum adiectum. Quod si tu alter
 sentis, habesque in alteram partem quod potius sequare: quaeso
 me hoc metu quam primum libera. Dices: Quid ergo? etiam si
 haec ita futura sint, idcirco ne angustibus dedere nos debemus? Mi-
 nimè hercule istud quidem: neque enim est fortis viri pendere ex a-
 leuisequentibus. Sed tamen *φιλανθρωπία* quaedam est, quae nos
 afficit: cogitque, ut vulnum ex vultu, sic animum ex animis ne-
 cessariorum nostrorum immutare. Quantum autem mihi & ti-
 bi cum Latio sit, quantum cum Italia, quam actum denique cum
 ipsa urbe Roma vinculum intercedat, non solum coniunctionis,
 sed sanctissimae cuiusdam quasi necessitatis, magis perticipui est,
 quam ut commemoratione egere videatur. Quia propterea, ut hanc
 orationem totam iam concludam, & ita fero fortiter communes mi-
 serias, ut non obliuiscar humanitatis: & sic doleo aliorum vicem, ut
 putem mihi nequaquam propterea ab animi constantia delictu-
 dum esse. Confugio igitur, te eodem hortante & suadente, ad literas,
 quarum nimirum iam diu commercio & assiduitate consuetudinis carui.

Quo quidem ipso sit, ut tibi nihil possim ex eo genere in praesentia mittere quod lectione dignum sit: dies fortasse aliquid adferret & mea spes, commendationesque non semper abibunt irrita. Sed abs te, quae huiusmodi vrbinitatem te scribis concessisse, cum ego auidè expecto. Recordor n. primo illo scru cum eum recens peperisses, quanto te mihi si liber arripserit: quam mihi mirè placuerit & elegantia in eo sermonis, & copia, & grauitas ipsa, ac prudentia. Quae cum ego tum plena iam & perfecta esse arbitrarer: tu tamen homo iuuenis, & acutius cernens, quam ceteri omnes, perspicacibus animo quiddam praestantius, quod nos ne cogitatione quidem aspirare possemus. Ita multorum annorum mora & lima, & veritatem illi ac dignitatem, & nobis desiderium legendi auxit. Quod si certos nactus fueris, qui deserant, (nam ut non tuto committas, minime postulandum est) gratissimum mihi feceris, si cum mihi quam primum miseris. De his in meo quod ista in illam voluntate, & letor, & habeo gratiam. Scripsi ego ad eum litteras acceptis tuis literis: sed ita acciderat, ut cum ea mense Decembris data essent, mihi Martio denique redderentur: quo tempore ille Venetiam exceleserat, & ad Pontificem erat profectus. Vbi quae, in eum, tamen magno illi honori & emolumento semper erit, & domus sua ac familiaritas: tum apud ceteros auctoritas & commendatio. Quod quidem eo cupidius manere illi saluum apud te opto, quod duriore adhuc fortuna consti status exitu suorum constitutorum etiam nunc nullum videt. Nos hic viuimus in fortuna tenui, de reliquo sat contenti, nam & amoenis in locis sumus, & in amore omnium quodque cunctorum maximè est, quacumque pacem & tranquillitatem animi turbare possunt, omnia penitus ex animo ipso eleuimus: atque eripimus. Itaque nullam iam cogitamus, nisi ut philosophia habere rationem, quo in genere ut alias scripsimus, te adiutore potissimum & duce uti medicamur. Egidium Cardinalem multis commode valere mihi valde molestum est. Amo n. hominem maiorè in modum. Nam cum omni eximia virtute & humanitate praeditus est: tum & mihi, & tibi semper fuit amicissimus. In tanta autem penuria nostri temporis virorum talium, & amandus & colendus à nobis praecipue est. Ei ut plurimam dicas meis verbis salutem, itemque nuncios ad eum me scripturum fuisse, nisi valerem eius parcendum esse duxissem, vehementer te rogo. Vale mihi charissime & suavissime Bembè, nosque ut facis diligere, cunctis omnibusque amicis salutem à nobis dic. Vale Carpentoracè, prid. Idus Martias, M. D. XXVIII.

V.

IAC. SADOLETUS EPISC. CARPENT.

Hieronymo Nigro, S. P. D.

A 4

Ez